

פירוט המשימות לאור מסמך "ששת ההישגים"

ששת ההישגים						נושא המשנה	יחידת הוראה
ערכים	הבנה פרשנות והיסק	יסודות התושב"ע	לשון חכמים (הודגשו המילים שיש להתמקד בהם)	מושגים (הודגשו המושגים שיש להתמקד בהם)	מבנה כותרת אומר מקרה דין טעם		
משמעות הכוונה והמחשבה (תודעת המצווה): החילוק של המשנה לגבי סוכה שנבנתה "לשם חג" מלמד אותנו שהמעשה הפיזי מקבל קדושה ומשמעות דרך הכוונה והמחשבה שאנו יוצקים לתוכו.	יסוכה שהיא...מכשיר: סוכה צריכה להיות באפשרות לדירת ארעי ("חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים" - סוכה שמיועדת לשבעה ימים). כדי לבנות סוכה הגבוהה מעל 20 אמה (כ-10 מטרים) דרוש חיזוקים מיוחדים שהופכים אותה לדירת קבע – ולכן תנא קמא פוסל. רבי יהודה מכשיר שלדעתו סוכה יכולה להיות גם דירת קבע. תנאים בסיסיים למבנה הסוכה: יושאינה גבוהה עשרה טפחים: גובה כה נמוך (כ-80 ס"מ): אינו ראוי למקום מגורים. ושאין לה שלש דפנות: פחות מ-3 דפנות: אינה מוגדרת כ"מבנה". יושחמתה מרובה מצלתה- פסולה: אם השטח המוצל מתחת לסכך קטן מהשטח החשוף לשמש – הסוכה פסולה. יסוכה ישנה – בית שמאי פוסלין...: סוכה ישנה, זו שנבנתה 30 יום או יותר לפני החג ללא כוונה מפורשת לעשותה לשם מצוות סוכה. (בתוך 30 יום אין צורך בכוונה מיוחדת כיוון שסוכה זו נבנית לשם מצוות החג). בית שמאי- פוסלים כי לדעתם הסוכה חייבת להיבנות במפורש לשם החג. בית הלל- מכשירים. אם בנה אותה במפורש "לשם חג", אפילו מתחילת השנה – הסוכה כשרה לדעת כולם.	תנא קמא (ת"ק) כינוי בלשון הגמרא ל"חכם הראשון" שנזכר במשנה ללא שמו מי החכם הזה באמת? בדרך כלל רבי מאיר (ומסורת בית מדרשו) "תנא קמא" הוא התיאור של הדעה הראשונה במשנה, ובפועל זו הלכה שמגיעה לרוב מבית מדרשו של רבי מאיר. היכרות עם דמותו של רבי מאיר (פירוט במסמך שבמוד 12)	סָכָה שֶׁהִיא גְבוּהָה לְמַעַל מִעֲשָׂרִים אַמָּה: (תנא קמא)- פְּסוּלָה. רְבִי יְהוּדָה- מְכַשֵּׁיר. יְשֵׁאִינָה גְבוּהָה עֶשְׂרֵה טַפְחִים, יְשֵׁאִין לָהּ שְׁלֹשָׁה דָּפְנוֹת, וְשִׁחְמַתָּה מְרֻבָּה מִצִּלָּתָה, (תנא קמא)- פְּסוּלָה. סָכָה יִשְׁנָה: בֵּית שְׁמַאי- פּוֹסְלִין, וּבֵית הֶלֶל- מְכַשִּׁירִין. וְאִיזוֹ הִיא סָכָה יִשְׁנָה, כָּל שֶׁעֲשָׂאָה קֵדָם לַחַג שְׁלִשִׁים יוֹם. אֲכָל אִם עֲשָׂאָה לְשֵׁם חָג, אֶפְלוּ מִתְחִלַּת הַשָּׁנָה: (תנא קמא)- כְּשֶׁרָה	סוכה מהי סוכה כשרה פרק א משנה א			

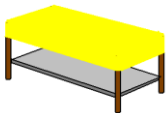
פירוט המשניות לאור מסמך "ששת ההישגים"

ששת ההישגים						נושא המשנה	יחידת הוראה
ערכים	הבנה פרשנות והיסק	יסודות התושב"ע	לשון חכמים (הודגשו המילים שיש להתמקד בהם)	מושגים (הודגשו המושגים שיש להתמקד בהם)	מבנה כותרת אומר מקרה דין טעם		
קשר ישיר ללא חוצצים: הדרישה שהסוכה תהיה פתוחה לכיפת השמיים מסמלת את הרצון של האדם לעמוד באופן ישיר ובלתי אמצעי מול ה' – ללא מסכים, חוצצים או תיווך.	"העושה סוכתו תחת האילן- כאילו עשאה בתוך הבית": סך כשר חייב להיות תחת כיפת השמיים ללא חציצה. ענפי האילן שמעל הסוכה פסולים לסיכוך בעודם מחוברים לקרקע (כמובא במשנה ד') והם מהווים חציצה בינה לבין השמיים, ודינם בדיוק כמו תקרת בית הפוסלת את הסוכה. "סוכה על גבי סוכה- העליונה כשרה, והתחתונה פסולה": כאשר בונים סוכה אחת מעל השנייה: - העליונה: כשרה, כי אין שום חציצה בינה לבין השמיים. - התחתונה: פסולה, מפני שהסוכה העליונה מנתקת אותה מכיפת השמיים ("בסוכות תשבו"- ולא בסוכה שתחת הסוכה). "רבי יהודה אומר: אם אין דירין בעליונה - התחתונה כשרה": לדעת רבי יהודה, אם הסוכה העליונה אינה חזקה מספיק כדי לדור בה (לשים בה כרים וכסתות), היא אינה נחשבת מבנה חשוב, וממילא הסוכה התחתונה שמתחתיה כשרה. (הגמרא מסבירה שת"ק רבי יהודה חולקים במצב שהסוכה העליונה יכולה להחזיק דיר רק "על ידי דחק": לת"ק- זה מספיק כדי לפסול את הסוכה התחתונה כיוון שיש לה חשיבות, לדעת רבי יהודה- זה עדיין לא נחשב דיר והסוכה התחתונה כשרה.	שימוש המשנה בדימוי (כאילו...) המשנה משתמשת בהשוואה מוחשית ("כאלו עשאה בתוך הבית") כדי ללמד עיקרון הלכתי. כמו שגג בית מנתק את הסוכה מכיפת השמיים ופוסל את הסוכה שמתחתיו, כך גם ענפי האילן. היכרות עם דמותו של רבי יהודה (פירוט במסמך שבעמוד 11)	העושה סוכתו תחת האילן- כאלו עשאה בתוך הבית. סכה על גבי סכה: העליונה כשרה, והתחתונה פסולה. רבי יהודה אומר- אם אין דירין בעליונה, התחתונה כשרה.			סוכה תחת כיפת השמיים	סוכה פרק א משנה ב

פירוט המשימות לאור מסמך "ששת ההישגים"

ששת ההישגים						נושא המשנה	יחידת הוראה
ערכים	הבנה פרשנות והיסק	יסודות התושב"ע	לשון חכמים (הודגשו המילים שיש להתמקד בהם)	מושגים (הודגשו המושגים שיש להתמקד בהם)	מבנה כותרת אומר מקרה דין טעם		
דיוק בפרטים הקטנים: ההבדל בין קיום מצוות סוכה לאי קיום במצווה תלוי לפעמים בשיפוע קטן או בזווית של בד. המסר: גם בחיים, דיוק בתהליכים ובפרטים הקטנים הוא זה שיוצר את ההבדל בין תוצאה נכונה לטעות.	"פרס עליה סדין מפני החמה... או תחתיה מפני הנשר": - פריסת סדין (פסול לסיכוך- מקבל טומאה כמובא במשנה ד') מעל הסכך (מפני השמש) מהווה חציצה בין הסכך לכיפת השמיים. - פריסת סדין מתחת לסכך (מפני עלים שנושרים) מהווה חציצה בין האדם היושב בסוכה לבין הסכך. "או שפרס על גבי הקינוף – פסולה": אם פרס סדין על 4 עמודי המיטה, יצר גג שטוח (אוהל) בתוך הסוכה, שגורם לחציצה בינו לבין הסכך. "אבל פורס הוא על גבי נקליטי המיטה": מותר לפרוס סדין על גבי שני מוטות, כי הסדין משופע ואין בראשו גג שטוח בשיעור טפח. לכן פריסת הסדין אינה נחשב כאוהל החוצץ והנמצא בתוכה מקיים מצוות סוכה. 	ריאליה הלכתית: המשנה משתמשת בחפצים ובמציאות היומיומית של ימי חז"ל (כמו סוגי מיטות וציווד ביתי) כדי ולהסביר עקרונות הלכתיים מופשטים	פרס עליה סדין מפני החמה, או תחתיה מפני הנשר, או שפרס על גבי הקינוף – פסולה. אבל פורס הוא על גבי נקליטי המטה.			חציצה בסכך ע"י סדין/בד	סוכה פרק א משנה ג

פירוש המשניות לאור מסמך "ששת הישגים"

ששת ההישגים						נושא המשנה	יחידת הוראה
ערכים	הבנה פרשנות והיסק	יסודות התושב"ע	לשון חכמים (הודגשו המילים שיש להתמקד בהם)	מושגים (הודגשו המושגים שיש להתמקד בהם)	מבנה כותרת אומר מקרה דין טעם		
יוזמה ואחריות פעילה ("תעשה ולא מן העשוי") לא מספיק שמצב יסתדר מעצמו בדרך אגב – נדרשת מאיתנו פעולה מכוונת. כמו בסוכה, גם בחיים: שינוי, הצלחה ותיקון קשרים לא קורים מאליהם, אלא דורשים מאיתנו לקחת אחריות ולפעול באופן מעשי.	"הדלה עליה את הגפן... וסיכך על גבה – פסולה" סכך חייב להיות תלוש מן הארץ ("חג הסכת תעשה לך שבעת ימים באספך מאגרן ומיקבך" – בפסולת הגורן והיקב הכתוב מדבר). אם הרים ענפים המחוברים עדיין לקרקע כדי שישמשו כסכך – הסוכה פסולה "ואם היה סיכוך הרבה מהן, או שקצצן – כשרה" 'סיכוך הרבה': אם רוב הסכך כשר ותלוש, והמחובר הוא רק מיעוט מבוטל – הסוכה כשרה. 'קצצן': אם חתך אותם מהקרקע (ונגענע אותם לשם מצווה), הסכך נעשה כשר (ואין בו משום "תעשה" – ולא מן העשוי). "זה הכלל": כדי שחומר יהיה כשר לסכך חייבים להתקיים בו שני תנאים במקביל: גידולו מן הארץ (צמחייה מנותקת, לא מתכת או אבן) – אינו מקבל טומאה (חומר טבעי שלא נעשה כלי ולא אוכל כך שאם אדם טמא יגע בו אינו יהיה טמא)	תעשה ולא מן העשוי: יסוד הלכתי הנלמד מפסוקי התורה ("חג הסוכות תעשה לך" – "תעשה" ולא מן העשוי כבר). הדין דורש שעשיית המצווה תיווצר על ידי פעולה כשרה לשם מצווה, ולא שיווצר ממילא כתוצאה מביטול הגורם הפוסל. לכן אחרי הגיזום יש לנגע את הסכך שנחשב כעשייה מחדש.	הַדִּלָּה עֲלֶיהָ אֶת הַגֶּפֶן, וְאֶת הַדִּלְעָת, וְאֶת הַקֶּסֶם, וְסִכְךָ עַל גִּבְהָ – פְּסוּלָה. וְאִם הָיָה סִכְכוֹן הַרְבֵּה מֵהֶן, אוּ שֶׁקָּצְצָן – כְּשֵׁרָה. זֶה הַכֹּלל: כֹּל שֶׁהוּא מְקַבֵּל טֻמְאָה וְאֵין גִּדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ – אֵין מְסַכְכִּין בוֹ. וְכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה וְגִדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ – מְסַכְכִּין בוֹ.	מה פוסל בסכך	סוכה פרק א משנה ד		

פירוש המשניות לאור מסמך "ששת ההישגים"

ששת ההישגים						נושא המשנה	יחידת הוראה
ערכים	הבנה פרשנות והיסק	יסודות התושב"ע	לשון חכמים (הודגשו המילים שיש להתמקד בהם)	מושגים (הודגשו המושגים שיש להתמקד בהם)	מבנה כותרת אומר מקרה דין טעם		
כוונת הלב בעשיית המצווה: גזירת אוצר מזכירה לנו שמצווה אינה "על הדרך". לא מספיק להניח משהו לנוחיותנו ולקרוא לזה מצווה, אלא נדרשת מחשבה, כוונה והקדשת מעשינו לשם המטרה.	"חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין – אין מסככין בהן" אסור לסכך בחבילות ענפים או קש קשורות מדרבנן, כדי שלא ייווצר סיכון אגבי ושלא נעשה לשם מצווה. "יכולן שהתירן – כשרות" אם התיר את החבלים שקושרים את החבילה ופיזר את הענפים – הסכך כשר, כי בעצם ההתרה ביצע מעשה סיכון אקטיבי לשם המצווה ואין בזה משום "תעשה"- ולא מן העשוי. "יכולן כשרות לדפנות" חבילות קשורות אלו וכל הדינים האחרים שלמדנו על כשרות הסכך פוסלות רק לגג (לסכך), אך מותר להשתמש בהן לבניית דפנות הסוכה.	גזירת חכמים סייג שקבעו חז"ל כדי למנוע מאדם להגיע לידי איסור תורה. ההגדרה דרך הדוגמה: מהתורה, קש ועצים תלושים כשרים לסכך גם כשהם קשורים. אך חכמים גזרו לא לסכך בחבילות קשורות (גזירת אוצר) מחשש שאדם העייף מעבודת השדה יניח חבילה על הסוכה לייבוש או לאחסון, ולאחר זמן יחליט להשאירה כסכך. במצב כזה, הסוכה תיפסל מדאורייתא משום "תעשה ולא מן העשוי" כיוון שהחבילה הונחה שם במקור לאחסון ולא כמעשה סיכון לשם סוכה	חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין – אין מסככין בהן. יכולן שהתירן – כשרות. יכולן כשרות לדפנות.			מה פוסל בסכך וכשרות הדפנות	סוכה פרק א משנה ה

משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
אגף מורשת
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

גלויה- כיתה ד'

בס"ד

פירוט המשניות לאור מסמך "ששת ההישגים"

המשר יבוא